

Nad osvětlenými památkami se smráká

Vlastní zpráva

Zvykli jsme si na krásně nasvícené pamětihodnosti, kvůli stoupajícím cenám energií se ale nad osvětlenými památkami začíná smrákat. Otázka, jak snížit náklady na slavnostní a veřejné osvětlení, zaměstnává všechny odpovědné: od památkářů po radnice měst i obcí.

Nasvícení zámku jsme už omezili. Přes noc nesvítíme

Dalibor Carda, starosta Českého Krumlova

Národní památkový ústav (NPÚ) podle mluvčí Kláry Veberové začal šetřit na osvětlení památek už loni. „Jedním z kroků byla i výměna osvětlovacích těles a významná redukce nočního osvětlení památek. Věříme, že to návštěvnická veřejnost pochopí,“ sdělila Právu Veberová.

Podobnou cestou se letos vydalo hlavní město, jehož technologická firma se stará o 140 pražských památek a 3200 lamp. Jen na Karlův most po západu slunce míří na sto světél.

Lampy se rozsvěcejí postupně, nejprve u památek nejstarších. Dříve svítily do jedné ranní, nyní se reflektory vypínají ve 23 hodin a v zimě to má být ve 22 hodin. Úspora se má počítat v milionech korun ročně. Do půlnoci svítí jen Pražský hrad. Podle Jana Pastora ze Správy Pražského hradu je pravděpodobné, že k dalšímu omezení nasvícení ještě dojde.

Nejde však jen o památky. Nová technologie na Libeňském mostě umí v noci reagoval na hustotu dopravy. Lampy samy poznají, je-li aut a tramvají dost nebo zrovna málo, a podle toho se rozžáří nebo utlumí. Podobná technologie je v některých městských parcích.

Proti nadměrnému a nevhodnému nasvícování památek dří-

Noční osvětlení brněnského hradu Špilberku mění barvy. Fialově září vždy 17. listopadu na světový den nedonošených dětí.

Foto Muzeum města Brna

ve brojili jejich ochránci, například Klub Za starou Prahu, ale i astronomové. Stížnosti a nářky na vizuální smog nechťel nikdo slyšet, dokud byla elektřina relativně levná.

Do krajiny přestal zářit také středočeský hrad Valečov u Mnichova Hradiště. Světla se podle starostky obce Hany Mádurové rozsvěcují jen při koncertech.

Olomouc svítí, Bouzov pohasl

V Olomouci hradí město osvětlení historické radnice, sloupu Nejsvětější Trojice, zapsaného na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, a několika dalších objektů na Horním náměstí. „O omezení se nyní neuvažuje ani se o tom ne debatuje. Úspora by v tomto případě byla zanedbatelná,“ řekla Právu mluvčí olomouckého magistrátu Radka Štědrá.

Jinak je tomu na hradě Bouzov na Olomoucku, který patří mezi nejnavštěvovanější památky na Moravě. Tam investovali před deseti lety do nasvícení přes dva miliony korun. Reflektory, které jej v noci osvětlovaly, se ale naposledy rozsvítily v hradním příkopu letos na jaře. „Snažíme se šetřit. To je hlavní důvod,“ sdělila Právu bouzovská kastelánka Zuzana Šulcová.

Osvětlena je jen přístupová cesta k hradu a budova v předhradí. „Nejsme tak úplně ve tmě, ale růst ceny elektřiny nás nutí k úspornému osvětlení,“ doplnila kastelánka.

Hluboká ve tmě

Také jihočeská města spojí nebo to Svažují u některých památek. „Nasvícení zámku jsme už omezili. Přes noc nesvítíme. Je to v současné době nutné kvůli úsporám,“ sdělil Právu starosta Českého Krumlova Dalibor Carda (Město pro všechny).

Podobně uvažují i v Hluboké nad Vltavou. „Samozřejmě že se i na tyto úspory zaměříme, protože je to v současné době nezbytné. Zámek Hluboká už všichni znají, tedy počítáme, že přes noc svítit nebudeme a osvětlení ponecháme napří-

V Praze se na památky svítí do jedné ranní, nyní se reflektory vypínají ve 23 hodin a v zimě to má být ve 22 hodin

klad mezi desátou a jedenáctou hodinou večer,“ vysvětlil starosta Hluboké nad Vltavou Tomáš Jirsa (ODS). V Českých Budějovicích Samsonova kašna i Černá věž nasvícené zatím zůstávají.

Vladimír Pavelec, ředitel Územní památkové správy

v Českých Budějovicích, uvedl, že památkáři na nasvícení historických budov rozhodně netrvají. „Už dříve probíhala diskuse o nasvícení z ekologických důvodů. Nyní v energetické krizi je to ještě aktuálnější. Památky, jež spravujeme, osvětlují města a ta chtějí osvětlení omezit či rušit,“ konstatoval Pavelec.

Žárovky uspoří

Mnohé radnice, ale i muzea a provozovatele památek na jihu Moravy, kteří těží i z příjmů z turistického ruchu, rozhodování o nočním osvětlení hradů, zámků kostelů a historických staveb teprve čeká.

Otazníky visí i nad hradem Špilberkem, který je dominantou Brna, svítí po celou noc, a dokonce při významných dnech mění osvětlení i barvy. Například při výročí narození genetika Gregora J. Mendela svítí zeleně, což symbolizovalo hrášek, s nímž dělal pokusy.

„Samozřejmě chceme, aby svítit dál. Město do výměny žárovek na úspornější ledky nyní investovalo čtyři miliony korun, což sníží spotřebu o polovinu,“ řekl Zbyněk Šolc, ředitel Muzea města Brna, které na hradě sídlí.

Umí si ale představit situaci, kdy od půlnoci až do rána budou v provozu jen žárovky určené pro evakuaci objektu. Na druhé straně ale zářící Špilberk a nedaleká katedrála na Petrově tvoří pomyslné srdce města a na jejich nočním osvětlení se bude šetřit až v krajním případě.

Řešit se bude i noční osvětlení zámku ve Slavkově u Brna, který je moravskou barokní perlou. Noční osvětlení za současně – tedy ještě staré – ceny stojí 30 tisíc korun ročně. „Uvidíme, za kolik vysoutěžíme dodavatele elektřiny. Případně se sníží počet hodin, kdy je zámek osvětlen,“ řekla mluvčí slavkovské radnice Veronika Slámová.

(trj, mhr, orh, vtk)

Obce by mohly v krajním případě zavřít školy, varoval svaz

Města a obce budou muset kvůli cenám energií omezovat investice i běžný provoz, pokud vláda nepřijde s krizovým scénářem. Dřívější většině obcí končí se závěrem roku smlouvy s fixovanými cenami energií, na příští rok tak nemají energie zajištěné, upozornili včera s odkazem na podniků a živnostníků ČR (AM-SP ČR) Josef Jaroš.

Svazu měst a obcí České republiky (SMO ČR).

Energie od státu

Podle něj hrozí v nehorším případě uzavírání mateřských nebo základních škol, omezení veřejných služeb a dopravní obslužnosti. Svaz vyzval vládu k jednání, žádá sta-

novení krizového scénáře. „Přišla smršť odpovědí, kde starostové popisují raketové zdražení, které nejsou schopni akceptovat bez radikálních úsporných škrtů na straně nejen investic, ale i běžného provozu města či obce,“ řekl předseda SMO ČR a starosta Kyjova František Lukl.

Svaz chce, aby vláda přikládala obcím stejný význam jako například domácnostem, průmyslu nebo krajům. Požaduje, aby samosprávy měly garantované dodávky energií „za přiměřené ceny“ prostřednictvím státního obchodníka nebo jinou formou.

Kvůli hrozící nedostupnosti

energií může podle Lukla narůst sociální napětí i kriminalita. V prvním kroku sáhnou obce k úsporám v investicích, ohroženo tak může být čerpání evropských dotací, protože by se schválené projekty nemusely kvůli úsporám realizovat.

V dalším kroku mohou obce šetřit na veřejných službách,

například na provozu sportovišť. V nejkritičtější situaci budou muset samosprávy sáhnout do rozpočtů veřejných služeb, což může být například svoz odpadu nebo údržba veřejných prostranství. Omezení provozu škol by mělo být podle svazu až posledním, krajním řešením. (tov, ČTK)

Jaroš: Firmy vládu upozorňovaly na potíže už od února

Jindřich Ginter

Opatření proti neúměrně vysokým cenám energií měla přijít už dávno, ať už na celounijní, nebo jen národní úrovni, řekl Právu předseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AM-SP ČR) Josef Jaroš.

■ Jaká opatření by podle menších podniků vláda měla udělat?

Na rozdíl od plynu a ropy může vláda razantně ovlivnit cenu a množství elektrické energie. ČR je vývozcem levné elektrické energie a je povinností vlády, zejména ve světle této krize, zajistit tuto energii za přijatelné ceny, když už naše firmy a občané čelí extrémně drahým cenám plynu a ropných produktů. Žádáme, aby vláda i za cenu stažení se z lipské burzy nebo regulatorních zásahů do cen elektřiny toto splnila.

■ Připravuje se oddělení cen elektřiny od plynu na úrovni celé EU...

Podnikatelům je celkem lhostejno, jaký formát řešení mít bude. Hlavně aby bylo zřejmé, jaké bude mít parametry a v jakém čase bude realizováno.

■ Mohla vláda konat dřív?

Na tuto situaci jsme upozorňovali příslušné ministry již od února. Konkrétní návrhy byly předloženy v květnu na společné schůzce s předsedou vlády

Fialou, ministry průmyslu a obchodu, financí a práce Síkelou, Stanjurovou a Jurečkou, kde bylo přislíbeno na návrzích s podnikatelskou sférou spolupracovat, avšak klíčové problémy stále nejsou řešeny.

Zásadní finanční pomoc podnikatelům byla nejprve vládou po téměř dvou měsících jednání odmítnuta a dosud přijatá opatření jsou kosmetického charakteru, tedy v praxi na nic.

■ Jak to zvládají firmy?

Máme indicie, že jedním z dopadů bude přechod nemalé části podnikatelů do šedé zóny, to znamená tedy příjem pouze hotovostních plateb, švarcsystém, „kreativní“ účetnictví, rozklad platební morálky.

Dalším důsledkem je omezení prodávaného sortimentu, zejména zboží z chladicích zařízení, dále nenahrazování zaměstnanců, kterým skončil pracovní poměr, a samozřejmě omezení investic.

Sleva energií se chystá od říjnových záloh

(Pokračování ze str. 1)

Domácnosti by tak za období od letošního října do září příštího roku měly podle Síkelky ušetřit podle spotřeby mezi 11 a 18 tisíci korun.

Síkela ve středu ohlásil, že nad rámec toho chce chudším domácnostem pomoc ještě navýšit, ale blíž to neupřesnil. Jak Právo napsalo ve čtvrtek, Síkela o tom bude teprve diskutovat s ministry práce a financí Marianem Jurečkou (KDU-ČSL) a Zbyněkem Stanjurovou (ODS).

Úleva až do výše záloh

Narízení vlády o úsporném tarifu podle mluvčího ministerstva průmyslu a obchodu Vojtěcha Srnky už začalo platit. Ve

sbírci zákonů bylo zveřejněno tuto středu. V případě navýšení částky v úsporném tarifu by podle Hanzelky bylo ale zřejmě nutné nové nařízení vlády.

ČEZ zohlední slevu z tarifu v říjnové záloze celou všude tam, kde to půjde. „Příspěvek rozúčtujeme do první zálohy. Pokud bude příspěvek vyšší než samotná záloha, tak o zbylou částku snížíme další zálohu či zálohy,“ vysvětlil Gazdík.

Pokud má někdo zálohu třeba jen 500 korun, takže příspě-

vek převyšuje jeho platby za říjen až prosinec, ČEZ mu pokryje tyto zálohy za tři měsíce a zbytek peněz do částky, na kterou má nárok, zohlední v ročním vyúčtování.

Hanzelka potvrdil, že lidé nebudou pro získání podpory muset nikam chodit či telefonovat, firma bude zákazníkovi o promítnutí slevy do záloh sama informovat.

„Podle způsobu úhrady záloh mohou nastat dvě situace. Ten, kdo hradí zálohy inkasem,

se nemusí o nic starat. Dodavatel elektřiny zákazníkovi v závislosti na částce sníží několik záloh. Naopak kdo platí zálohy trvalým příkazem k úhradě, si může sám zálohy snížit o příslušnou částku. Její výši se od října dozví na svém zákaznickém účtu, po přihlášení do aplikace Moje PRE. Tomu, kdo si zálohy sám nesníží, bude příspěvek z úsporného tarifu při vyúčtování připsán na zákaznický účet ve formě přeplatky,“ vysvětlil Hanzelka.

ČEZ kvůli zapracování zohlednění slevy do IT systémů omezí některé funkce online aplikace nebo na internetových stránkách.

„Vše stihneme, ale je to technicky poměrně dost náročné. Kvůli zavedení tarifu tak nebudou fungovat či budou omezeny některé naše systémy fungování aplikace ČEZ online. Během září nebude například možné upravovat částku v inkasu, vracet přeplatky nebo platit pomocí Můj ČEZ,“ dodal Gazdík.